

Plan for kirkemusikk

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Plan for kirkemusikk i Den norske kirke

ISBN: 978-82-7545-078-2

© Kirkerådet, Den norske kirke

Bestilles fra
Kirkerådets materiellekspedisjon
(se materiellkatalog på www.kirken.no)
E-post: materiell@kirken.no

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 Oslo
Tlf 23 08 12 00
Faks 23 08 12 01

Opplag: 5000

Plan for kyrkjemusikk i Den norske kyrkja (nynorsk)
ISBN: 978-82-7545-079-9

Finnes også på www.kirken.no

Produksjon: Kirkens informasjonstjeneste
Trykk: Nr1Arktrykk

Foto:
Astri Olga Tretterud side: 9,
www.colourbox.com side: 10, 18, 21,
www.roadservice.no side: 13,
Torvald Slettebø (Universitetet i Agder) side: 22,
Bente Bjercke side: 27,
Kirkens informasjonstjeneste side: 15, 16, 24.

Plan
for
kirkemusikk
i Den
norske
kirke

INNLEDNING	7
KIRKEMUSIKK - DET TEOLOGISKE GRUNNLAGET	8
Grunnlag i troen på den treenige Gud	
Musikk i kirken	
Bredde og kvalitet	
Kirkemusikk i samisk perspektiv	
Musikk og funksjon	
MUSIKALSK VIRKSOMHET I MENIGHETHEN	13
Innledning	
Gudstjenester og kirkelige handlinger	
Korvirksomhet	
Hjemmet	
Skole, barnehage og kulturskole	
Institusjon	
Kirken som konsertarena	
Instrument og bemanning	
KIRKEMUSIKK I PRAKSIS - LOKALT PLANARBEID	24
Innledning	
Gudstjenester og kirkelige handlinger	
Korvirksomhet	
Samarbeid med hjemmet	
Samarbeid med barnehage, skole og kulturskole	
Institusjoner	
Konsserter	
Instrument og bemanning	
VEDLEGG	30
Kyrkjemøtet sitt vedtak	
Nye planer i kirken	

Den norske kirkes visjon er å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke (Kirkemøtesak KM 08/08).

Denne planen handler om musikkens rolle i kirken. Planen er retningsgivende for arbeidet med kirkemusikk i menighetene og går inn i en serie planer og reformer vedtatt av Kirkemøtet. Samlet ligger det til rette for en helhetlig lokal strategi. Det er første gang Kirkemøtet vedtar en plan for kirkemusikk, og vi håper at planen blir en nyttig redskap for arbeidet lokalt.

Hovedformålet med planen er å styrke og sikre det kirkemusikalske livet i de lokale menigheter og kirkens formidling av tradisjonell og ny kirkemusikk. Dette er en rammeplan som gir menighetene et verktøy til å utarbeide en lokal kirkemusikkplan. Planen retter seg i første rekke mot dem som har ansvar for kirkemusikk

lokalt, særlig til menighetsråd, fellesråd og ansatte innen kirkemusikk, frivillige medarbeidere og andre som er opptatt av musikklivet i kirken.

Kirkerådet oppnevnte i februar 2007 en gruppe til å arbeide med planen. Gruppen har hatt Dag Landmark som leder. I tillegg har Arne Dag Kvamsøe, Trond Dahlen, Henny Koppen, Liv Mæsel Rundberg, Gunhild Terese Vignes og Anders Hovind vært med. Øyvind Meling har vært sekretær.

Oslo, februar 2009

Jens-Petter Johnsen
Direktør i Kirkerådet

kapittel 1

Kirkemusikken forener et åndelig og et musikalsk siktemål.
Kirkemusikken tolker og formidler kristen tro. Den er menighetens felles svar på Guds tale til oss, og støtter og gir næring til det åndelige livet i menigheten.

INNLEDNING

Kirken er et sted hvor man synger og spiller for den treenige Gud. Kirkemusikken kommer til uttrykk på forskjellige måter: i gudstjenester og kirkelige handlinger, i korvirksomhet og konserter, i hjemmet og i forskjellig pedagogisk virksomhet.

Den norske kirke er en av de største aktørene innen kunst og kultur i det norske samfunnet. På den ene siden er kirken en stor kulturleverandør gjennom det omfattende arbeidet som gjøres, og på den andre siden tar kirken imot impulser fra det som skjer i samfunnet og i den verdensvide kirken. Dette er med på å forme kirkens uttrykk innenfor kunst og kultur. I menighetene finnes et bredt spekter av kulturelle tradisjoner: kunsthåndverk, arkitektur, billedkunst, ordkunst og skapende og utøvende formidling av musikk. Til denne rike arven hører også de religiøse folketonene og stemmer fra den samiske kirken, med dens livsrytme og hverdag.

Planen forutsetter at det i alle menigheter er ansatt kantor eller organist for å ivareta det musikalske livet i menigheten. Kirken har vedtatt tjenesteordning for og kompetansekrav til kantorer for å sikre høy faglig kompetanse i dette arbeidet. Mange steder er det ikke ansatt kvalifisert kantor. Derfor blir det kirkemusikalske arbeidet i menighetene ulikt fra sted til sted, både i omfang og bredde.

I denne planen blir begrepet kirkemusiker brukt. Det omfatter alle ansatte innen kirkemusikk, uavhengig av utdanning eller stillingstype. I arbeidet med de lokale planene for kirkemusikk må man ta hensyn til den kompetansen som den aktuelle kirkemusikeren har.

KIRKEMUSIKK - DET TEOLOGISKE GRUNNLAGET

2.1 GRUNNLAG I TROEN PÅ DEN TREENIGE GUD

Kirkens trosbekjennelse lovpriser Gud som skaper av alle ting. Skriften lærer oss at mennesket, skapt i Guds bilde, er forvalter av hans gode gaver. Hele skaperverket er fylt med toner og rytmer som kan erkjennes gjennom sansene: menneskestemmen, lyden av vind og vær, dyr og fugler. Alt utgjør et kor som lovpriser Herren.

*”Alt som har ånde skal love Herren. Halleluja!”
(Salme 150,6).*

Når mennesket spiller, synger og leker, lytter det til lyden fra skaperverket, gir denne lyden form og tar på den måten imot Guds gaver. Slik blir vi Guds medskapere. Kirken forstår derfor all kunst og kreativitet som en del av forvalteroppdraget. Når vi uttrykker oss musikalsk, er det både til ære for Gud og til gagn og glede for hverandre. Alt Gud har skapt vitner om hans storhet og herlighet. Det lar oss ane at Gud finnes.

Den kristne sangen og musikken er svar fra oss til den treenige Gud for den Gud er og Guds handlinger i skaperverket, i frelseshistorien, i menigheten og i livet til den enkelte av oss.

Å skape og lytte til musikk kan gi et møte med det hellige i et annet språk enn det som ord og tanke kan romme. Musikk og andre kulturelle uttrykk har, i lys av kristen skapertro, en verdi i seg selv og gir en felles plattform for å uttrykke et bredt spekter av livserfaringer. Her hører også klagen hjemme.

2.2 MUSIKK I KIRKEN

Guds folk er et folk som synger, spiller og danser for Herren. Gjennom alle tider har musikken hatt sin naturlige plass i kirken. Vi finner tallrike referanser til musikk i Det gamle testamentet. I gudstjenesten i den unge kirken, blir gudsrikefelleskapet synlig som et syngende folk:

”...og syng sammen med salmer og hymner og åndelige sanger. Syng og spill av hjertet for Herren!” (Ef. 5,19)

Gudstjenestemusikken er kommunikasjon med flere dimensjoner. Gud møter oss gjennom musikken for å gi oss Ordet og Ånden, som skaper tro, håp og kjærlighet. Vi vender oss til Gud når kroppen, stemmen og instrumentene vi har, tar del i bønn og lovprising og i forkynnelsen av hans velgjerninger. Hele kirken tar del i dette lovprisingsofferet, hver ut fra sine gaver. Gjennom dette blir mennesket bundet sammen i felleskap.

At musikk er en helt vesentlig del av kirkens liv i vår tid og i vår kirke, kommer også til uttrykk ved at kirken kaller og ansetter særlig utrustede personer til tjeneste som kirkemusikere. Kantorer blir vanligvis vigslet til tjeneste under bønn og håndspålegging, til ”leder av sangen og musikken i Herrens hus, til Guds ære og Kristi legemes oppbyggelse.” (fra liturgien for vigsling av kantorer). Tjenesteordningen legger til grunn at kantoren leder den musikalske virksomheten i menigheten og har medansvar for å rekruttere, utruste og rettlede frivillige medarbeidere.

I sin tjeneste forvalter kirkemusikeren hele kirkens vide tilfang av musikk. Det skjer igjennom egen utøving, i samhandling med kor og musikere, ved at han eller hun skaper noe nytt, ved å komponere og arrangere, og ved å gi opplæring. Musikk i kirken handler om å ta i bruk og utvikle de musikalske evner eller gaver som finnes i menigheten.

2.3 BREDDE OG KVALITET

Bredde og kvalitet er et overordnet mål for det musikalske arbeidet og retningsgivende for alle som er engasjert i kirkemusikken. Tjenesteordningen for kantorer peker på at kantorene skal være med og forvalte og levendegjøre det kirkemusikalske og kulturelle arbeidet i menigheten.

Den kirkemusikalske virksomheten i Den norske kirke har røtter i gudstjenestefeiringen. Samlingen om ord og sakrament har gjennom hundreårene funnet sin form preget av både felleskirkelige, nasjonalkirkelige og lokalkirkelige kulturelle uttrykk.

Spesielle tradisjonstrekk i kirken vår er den lutherske og reformatoriske vektleggingen av salmer og sanger på morsmålet, orgelet og orgelkunstens utvikling gjennom hundreårene, norske religiøse folketoner og den samiske tonekunsten.

Korsang er en av de største frivillige virksomhetene innenfor kirken.

I løpet av 1900-tallet har flere utviklingstrekk preget kirkemusikken: et større mangfold i bruk av instrumenter, musikk og liturgier fra store deler av verden, stort tilfang av nye salme- og sangtekster og gradvis aksept av flere kunstarter, for eksempel dans og visuelle uttrykk. Samtidsmusikk og nyere musikkformer gir kirkemusikken enda større spennvidde.

Domkirkene har en særlig oppgave til å sørge for både tradisjon og fornyelse i det kirkemusikalske arbeidet.

Gjennom kirkemusikken har kirken et skattkammer som den plikter å forvalte.

Domkirkene er kirkemusikalske kraftsentrum som er til stor inspirasjon for de ulike lokale menighetene i bispedømmet.

Mange steder har bispedømmet tatt ansvar for faglig utvikling av kirkemusikere i tilknytning til domkirken. En slik ordning er det behov for i alle bispedømmene.

Den norske kirken har begynt å lære av den rikdommen vi har tett på oss i arven fra den samiske tradisjonen. Dette kan inspirere menighetene også utenfor de tradisjonelle samiske områdene.

Musikk påvirker oss fra alle kanter av verden, det blir stadig vanskeligere å definere hva som hører til vår felles musikalske referanseramme.

Plan for kirkemusikk legger til rette for stor variasjon og et godt samarbeid mellom frivillige og ansatte. Det gjør musikklivet rikere. Samtidig utfordrer det alle som er involvert i det musikalske arbeidet i kirken, til å holde sammen både tradisjon og fornyelse i en helhetlig kvalitet.

Begrepet ”kvalitet” kan fylles med ulike verdier og er således ikke definert en gang for alle. En god og konstruktiv samtale om kvalitet fører oss nærmere felles referanser til begrepet.

En slik samtale er nødvendig på alle plan i kirken, slik at kvalitetsbegrepet kan bli et nyttig redskap i det kirkemusikalske arbeidet.

Kvalitet kan ikke bestemmes bare ut fra subjektive oppfatninger eller knyttes eksklusivt til en bestemt type musikk. En kan heller ikke oppfatte kvalitet ensidig ut fra hva som fyller et behov, eller hva som selger. Musikkens evne til å kommunisere med mennesket er et aspekt ved kvalitetsbegrepet, men ikke nok til å fortelle oss alt om kvaliteten i et musikkstykke. Slitestyrke over tid kan gi en pekepinn om hva slags musikk som holder mål kvalitetsmessig.

Spennet fra eldre kirkemusikk og frem til vår egen tid har gitt kirken et skattkammer som den plikter å forvalte. Kirkemusikkens kulturelle oppgave er å gjøre hele denne tradisjonen levende og gi disse skattene videre til stadig nye generasjoner.

2.4 KIRKEMUSIKK I SAMISK PERSPEKTIV

Samiske musikktradisjoner spenner fra joik og salmesang til moderne, samisk musikk. De tre samiske språkgruppene, nord-, lule- og sørsamisk, har ulike tradisjoner og språk. Den norske kirke ønsker i dag å ha

sterk bevissthet om at mangfoldet i samisk kultur- og musikkliv skal få utfolde og utvikle seg også innenfor kirken.

Salmesang står sterkt i de samiske menighetene. Ved siden av stoffet som er felles med kirken ellers, finnes det også egne samiske melodier, særlig til de åndelige sangene. Ofte er dette samiske varianter av kjente toner, tilpasset samisk tonefølelse og musikkformer som ellers er kjente fra joik og samisk tradisjonsmusikk. Salmesangen har i mange av de samiskdominerte menighetene blitt fremført uten tonefølge. Dermed har melodiene fått utviklet seg i spennende varianter med lokalt særpreg.

Det flerkulturelle samfunnet gir inspirasjon også til samisk kirkeliv, og legger samtidig press på de tradisjonelle verdiene som finnes i samiske lokalsamfunn. Den samiske kirken arbeider for å styrke sin identitet, slik at man kan bevare og revitalisere kirkemusikken ut fra lokale tradisjoner. Salmevalg og instrumentbruk må tilpasses lokale tradisjoner og ønskemål. En sentral oppgave er å fortsette med det gode arbeidet som er i gang når det gjelder å utvikle nytt salme- og liturgistoff som har i seg det særegne samiske billedspråket og de joikinspirerte melodiene.

Også i samiske bosettingsområder utenfor de samiske kjerneområdene bør menighetene gi rom for samisk tradisjon og identitet i det kirkemusikalske livet. Det er også et mål å gjøre ikke-samer kjent med verdiene i den samiske musikktradisjonen ved å ta i bruk de samiske salmene og liturgiene som finnes i salmebøkene, og gi samisk musikk plass og oppmerksomhet i gudstjenesten. Også i andre menigheter er dette en oppgave. Kirken skal være en tilrettelegger for samisk kirkemusikk, på en måte som reflekterer det kulturelle ståstedet og det åndelige livet.

2.5 MUSIKK OG FUNKSJON

Kirkens oppdrag er gitt gjennom evangeliet, fortellingen om broen mellom jord og himmel, Gud og mennesket: Kristus. I dette oppdraget har musikken en helt sentral funksjon. Kirkens musikk bygger broer gjennom å åpne sinn og tanker for Guds mysterium og gjennom å formidle og kommunisere evangeliet. Musikken setter kirken i stand til å nå lenger i kommunikasjonen, slik at budskapet når lenger. Slik sett er kirkemusikken en viktig formidler av troen.

”Jeg skjemmes ikke over å si offentlig at nest etter teologien finnes det ikke noen kunstart som kan måle seg med musikken. Bare musikken kan skape det som teologien på annet vis gjør, nemlig å gi ro og glede til menneskesjelen.” (Martin Luther)

Musikken evner å binde seg til menneskelige følelser og erfaringer. Den kan bære glede og sorg, åpne for kunnskap og ettertanke og uttrykke det som ikke kan sies med ord. Musikken fører oss i kontakt med dype livstema som krefter og avmakt, glede og smerte, liv og død. Den kan formidle håp og restituering fra kilder utenfor oss selv.

Musikk bygger broer mellom kirken og samfunnet ellers, gjennom samarbeid og kulturforvaltning på tvers av sjangere og tradisjoner.

Musikken har som mål å skape samhold mellom de som fremfører musikken, røre ved de som lytter og skape ulike former for samhandling mellom utøvere og tilhørere.

MUSIKALSK VIRKSOMHET I MENIGHETEN

3.1 INNLEDNING

Musikken gjør livet rikere, dypere og mer fargerikt. Det gjelder også det livet som utfolder seg i kirken. Kirken er en del av samfunnet og har blant annet som oppdrag å bygge gode relasjoner. Kirkemusikken er en ressurs på flere områder:

Trosopplæringsperspektiv

Trosopplæringen i Den norske kirke skal sikre at alle dømte mellom 0 og 18 år får systematisk opplæring i den kristne tro.

Det er et kjennetegn ved kirken som læringssted at den rår over et mangfold av uttrykk- og samværsformer som innebærer læringspotensial. Kirkemusikk- og kulturvirksomhet gir et godt grunnlag for at barn og unge kan være deltakere og ressurser for menigheten som lærende felleskap. Dette fellesskapet er en god arena for læring av bibeltekster, liturgi og salmer.

Diakonalt og inkluderende perspektiv

Musikk i et diakonalt perspektiv handler om å være til hjelp i ulike faser i livet, til trøst og oppmuntring i sorg og til glede i gode tider. Sangen og musikken har en viktig funksjon på institusjoner, for mennesker som ikke har et verbalt språk å uttrykke seg med. I musikken

møter de noe gjenkjennelig, som ofte kommuniserer bedre enn ord og tale.

Musikken styrker fellesskapet mellom mennesker i menigheten.

Musikk har evne til å inkludere mennesker med ulike bakgrunn og med ulike forutsetninger og funksjonsnivå. Gjennom musikalsk arbeid med kor, instrumentale ensemble, lovsangsteam og grupper for spedbarnssang eller sang for småbarn, musikal- og konsertprosjekt, er musikken med på å styrke fellesskapet mellom mennesker i menigheten. Øvinger, bandseminar og korhelger fører folk sammen og skaper relasjoner mellom de som er med. I sine beste stunder samler kirkemusikken de som deltar i samstemt tilbedelse og opplevelse.

Kulturelt perspektiv

Musikk bygger broer mellom forskjellige kulturer. Når menigheten tar i bruk nye og fremmede musikalske uttrykksformer, blir musikken en viktig del av det interkulturelle arbeidet. Musikken er med på å skape forståelse og respekt og bryte ned fordommer mot andre kulturer. Musikken kan også være med på å bygge broer mellom generasjoner gjennom å skape møtesteder for mennesker i ulike faser i livet.

Profetisk perspektiv

Musikken bygger ikke bare broer. Musikken kan være den kritiske røsten inn i menigheten, hvor den løfter frem protesten, det uventede eller det svake. Musikk kan kreve at vi stopper opp og tar stilling. Også den

stemmen hører med og gjør både livet og musikken rikere.

3.2 GUDSTJENESTER OG KIRKELIGE HANDLINGER

Den kristne kirke er en syngende kirke. På en særlig måte har den lutherske kirken en kirkemusikalsk arv i form av salmer og sanger som blir brukt ved gudstjenester og kirkelige handlinger. I salmebøkene finner vi et mangfold av tekster og musikk som speiler kristen tro gjennom mange hundre år og frem til vår tid. Salmeskatten vår er en kilde til inspirasjon og fordypning. Å skape nye uttrykk for gudstroen gjennom sang, er en kontinuerlig prosess.

Den gudstjenestefeirende menigheten må få anledning og motivasjon til å ta helhjertet del i gudstjenesten. Ikke alle gudstjenestedeltagere kjenner liturgien og et vidt repertoar av salmer.

Ved vigslar og gravferder blir det ofte gjort tradisjonelle valg av salmer og musikk. I mange tilfelle ønsker de pårørende eller brudeparet, musikalske og verbale innslag, som gir den gudstjenestelige handlingen personlig nærhet og særpreg. Dette kan skje gjennom ulike former for musikalsk medvirkning fra kirkemusikeren eller andre. Her har kirkemusikeren en

oppgave i å gi rettleiding om hva som kan passe i den aktuelle sammenhengen.

Utfordringer

- Opprettholde et felles salmepertoar for menigheten
- Arbeide med balansen mellom kjent og ukjent materiale i gudstjenesten, slik at de som er med opplever at de blir involverte
- Lage rutiner for godt samarbeid, slik at kirkelige handlinger kan holde på sin egen profil, samtidig som man legger til rette for samspill mellom ansatte og for eksempel pårørende og brudepar
- Rekruttere og involvere frivillige medarbeidere

3.3 KORVIRKSOMHET

Korsangen er en av de største frivillige virksomhetene innenfor kirken og er et kjerneområde i det kirkemusikalske livet i soknet. I den kirkelige kulturmeldingen ”Kunsten å være kirke” heter det: ”kirken må i ord og handling vise at den verdsetter korvirksomhet som menighets- og kulturarbeid” (s. 218).

Korvirksomheten omfatter ulike typer av kor, fra kantorigrupper og kirkekor for voksne til ungdomskor,

barnekor, konfirmantkor og familiekor med ulik musikalsk profil. En kan og nevne spedbarnssang og sanggrupper for småbarn i denne sammenhengen. Gjennom regelmessige øvinger, gudstjenester og konserter gir koret i menigheten rom for en opplevelsesorientert, skapende og interaktiv trosopplæring for barn, unge og voksne.

Kor som medvirker i gudstjenesten, tilfører en kunstnerisk og estetisk erfaring som åpner for

I sin tjeneste forvalter kirkemusikeren hele det vide tilfanget av musikk som hører kirken til.

kommunikasjon og deltakelse. Det skjer ved at koret støtter fellessangen alene eller sammen med orgelet og andre instrumenter, og ved at det sammen med og på vegne av menigheten fremfører liturgisk sangmateriale som støtter budskapet i gudstjenesten.

Musikk skaper møtesteder for mennesker i ulike faser av livet.

Koret er og en arena for sosialt fellesskap og en øvelse i samspill.

Korarbeidet er et åpent fellesskap i den lokale menigheten og bygger gode relasjoner mellom de som er med.

I tillegg til de korene som organisatorisk er en del av virksomheten i kirken, samarbeider menigheten også naturlig med andre kor og musikere i lokalmiljøet. Det gjelder de som ønsker å ta del i gudstjenester eller benytte kirken som konsertarena. Samarbeid med lokalt musikkliv gir de ulike samarbeidspartene en erfaring av å høre til i kirken, samtidig som de gjør det kirkemusikalske livet rikere. Kirkemusikeren eller en frivillig korleder er helt sentral i dette arbeidet. Et godt korarbeid henger sammen med gode lederevner. Evnen til å samle frivillige om et felles mål og å skape begeistring og arbeidsglede, er avgjørende.

Utfordringer

- Korsang er samspill under kyndig ledelse. Prioritering av stillingsressurser til korledelse, og til utrusting og opplæring av frivillige, er viktig for å videreutvikle og styrke korsangen i menigheten.
- Korarbeid er tidskrevende. Innstudering av repertoar og arbeid med stemmebruk

og tonedanning, er prosesser som krever tålmodighet, engasjement og kompetanse.

- Gudstjenestelivet er i endring, med nye liturgier og salmebøker. La kor spille en viktig rolle i å hjelpe menigheten til å ta i bruk nytt materiale.
- Innarbeid korvirksomhet som en del av trosopplæringen i menigheten.
- Inviter andre kor til samarbeid om konserter og gudstjenestevirksomhet i lokalmiljøet.

3.4 HJEMMET

Hjemmet er en viktig arena for kristen sang og musikk. Det er en oppgave for menigheten å oppmuntre og legge til rette for dette, blant annet med tanke på bordbønn, kveldsbønn og sang i hjemmet, særlig ved festene i kirkeåret. Kirkemusikeren kan spille en viktig rolle som inspirator i trosopplæring og i kontakt med foreldre og familier i forbindelse med korarbeid, ved dåp og konfirmasjon og ved vigsel og gravferd.

Utfordringer

- Oppmuntre og inspirere til bruk av kristen sang og musikk i hjemmet i tilknytning til møteplasser med foreldre og foresatte.

3.5 SKOLE, BARNEHAGE OG KULTURSKOLE

Samarbeidet mellom kirken og skoler og barnehager har en lang tradisjon i lokalsamfunnet og er et viktig aktivitetsområde i menigheten. Det kan være markering av høytidene, spesielle gudstjenester, kirkebesøk, ”julevandring”/”kirkevandring” eller deltagelse i samlingsstunder. Utforskning av kunst og inventar i kirkebygget, ikke minst orgelet, er et annet viktig område.

Kommunale kulturskoler og videregående skoler er naturlige samarbeidspartnere for kirken, ved at lærere og elever ved skolen blir invitert til å være med under gudstjenester og til å bruke kirken som konserlokale. Kirkemusikeren kan være en medspiller når det gjelder opplæring av barn i sang og i orgel- og klaverspill. I tillegg til egenverdien dette har, kan det legge grunnlaget for rekruttering til kirkemusikertjeneste.

Utfordringer

- Se til at kirkemusiker og andre ansatte i menigheten må ha en tidsressurs som er stor nok til aktiv deltagelse i det viktige samarbeidet med grunnskoler, barnehager og kulturskoler.
- Vær aktiv når det gjelder å invitere disse institusjonene til samarbeid blant annet innenfor

fag med opplæring i kristendom (salme- og sangstoff), kunst og håndverk (kirkebygget, kunst og arkitektur), musikk (presentasjon av orgelet, andre instrument og musikk for disse instrumentene).

- Sammen med skolene og barnehagene legge en plan for kirkebesøk som en del av deres årsplan.
- Inviter til samarbeid innenfor ”prosjektarbeid”,

Hvordan formidle sangleden og sangskatten til barna og hjemmet?

for eksempel til musikalske produksjoner og kirkespill.

- Ta initiativ til å utvikle program som kan presenteres i regi av Den kulturelle skolesekken. Kirkemusikere kan i mange tilfeller være verdifulle bidragsytere til å gjøre kirkelige kulturuttrykk tilgjengelige for skoleelever gjennom profesjonelt tilpassede fremføringer.
- Kirkemusikeren kan gi orgelundervisning som en del av stillingen sin og samarbeide med kulturskolen om en orgelklubb.

3.6 INSTITUSJON

Det er mange som er isolerte fra det kristne fellesskapet på grunn av alder, sykdom eller funksjonsnedsetting. De er avhengige av andre for å delta. Dette blir regnet inn under kirkens diakonale tjeneste, men kirkemusikken har også en oppgave her. Musikk og sang har en viktig funksjon for denne gruppa på mange felt. Møte med salmer eller annen kirkelig musikk, som en viktig del av deres historie, gir næring til troslivet og gir og skaper gode minner. Samtidig har musikken en viktig funksjon for de som ikke har et eget verbalt språk å uttrykke seg med. Gjennom musikken møter de noe gjenkjennelig som ofte kommuniserer bedre enn ord. Aktiv bruk av musikk i behandling blir stadig mer vanlig og dette bør kirken være en del av.

Utfordringer

- Se til at kirkemusikere og andre ansatte i menigheten må ha en tidsressurs som er stor nok til aktiv deltakelse i det viktige samarbeidet med ulike institusjoner.
- Utvikle arrangement som kan presenteres i regi av Den kulturelle spaserstokken for å gi mennesker som bor på institusjon mulighet til å delta i kulturelle og kirkelige arrangement.
- Arbeide for at kirkemusikken blir en naturlig del av kirkens diakonale arbeid på dette feltet.
- Samarbeide med institusjoner om behandling og lindring, ved å være en ressurs på musikk, med det skattkammeret kirken har i kirkemusikken.

3.7 KIRKEN SOM KONSERTARENA

Kirkerommet representerer noen av de mest attraktive konsertlokalene vi har. Mange steder er den lokale kirken det eneste eller det beste lokalet for konserter. Dette er en stor ressurs for mange menigheter. Mange mennesker finner hvert år veien til kirken i forbindelse med konserter og andre kulturelle arrangementer.

Kirken har lang tradisjon for selv å være konsertarrangør. Den har en rik tradisjon i dette arbeidet, og gjennom denne tradisjonen kan en også i fremtiden levendegjøre og ta vare på hele bredden av kirkemusikk.

Det er viktig med dialog mellom menighetsrådet og kirkemusikeren når spørsmål om utleie av kirken skal drøftes. Kantoren skal i tråd med ”Kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for kantorer” utføre ”rådgivning for menighetsrådet i kirkemusikalske spørsmål”. Det er menighetsrådet som har avgjørelsesmakt ved utleie av kirken.

I gjeldende regelverk for bruk av kirken heter det: ”Det som foregår i kirken, skal ikke være preget av restriksjoner og forsiktighet, men av gudstjenesteliv, gudsopplevelse, engasjement og framtidshåp, der evangeliets trøst, varme og felleskap blir formidlet i sorg og glede.” Disse reglene omfatter selve kirkerommet. Hva som skjer i menighetssalen, peisestua, arbeidsrom og grupperom, faller utenfor dette regelverket. Menighetsrådet avgjør hvilke regler som skal gjelde for andre rom enn kirkerommet.

Kirken skal være tydelig på at kirkerommet er et vigslet rom og dermed annerledes enn andre konsertlokale. Det som skjer i kirken, har et overordnet mål: å ære Gud og bygge opp menigheten. Konserter og andre kulturelle arrangement i kirken må settes i en ramme som viser at dette er siktemålet. Innenfor disse rammene er det rom for både store gledelsesutbrudd, håp, tro, fortvilelse, opprør – ja, alle menneskelige ytringer, formidlet med ulike kunstneriske virkemidler.

”Kunsten å være kirke”, ble behandlet på Kirkemøtet i 2005. I vedtaket ble alle menigheter i landet oppfordret til å bygge nettverk og gi rom for det kulturelle mangfoldet, slik at kirken kan være en offensiv kulturbærer som tar i bruk et bredt spekter av kunstformer og medium. Kirkemøtet sluttet seg til meldingens invitasjon til kunstnere om å arbeide med kulturuttrykkene sine i en kirkelig sammenheng, og fremhevet og den store verdien kunstfaglig kompetanse har i kirkens liv. Det var understreket at den profesjonelle og amatørbaserte kulturutfoldelsen forsterker hverandre. Menighetene er gjennom dette vedtaket oppfordret til fremdeles å legge til rette for en omfattende frivillig kulturaktivitet. Andre målsettinger er at kirken åpner for en større variasjon av kulturuttrykk og at ulike kulturaktører skal kunne vende seg til menigheten med tanke på å presentere kunsten sin i en kirkelig sammenheng. Disse utfordringene gjelder kulturarbeidet i hele menigheten, der det kirkemusikalske livet gjennom gudstjenester og konserter er et helt sentralt område.

Utfordringer

- Lage en strategi for hvordan menigheten kan legge til rette for at det blir gitt et bredt tilbud om kulturarrangement i kirkelig regi.
- Utarbeide retningslinjer for utleie til arrangører av ulike kulturaktiviteter i kirkens lokaler.

3.8 INSTRUMENT OG BEMANNING

Orgelet og andre instrumenter

Sangstemmen er kirkens viktigste instrument. Det er tradisjon for å støtte sangen i gudstjenesten med instrumentalmusikk, da særlig ved hjelp av orgelet. De fleste kirkebyggene i Norge er utstyrt med pipeorgel. Mange av disse orglene egner seg også svært godt til konsertbruk. Orgelet har en tradisjon og en utbredelse som har gitt det en sentral plass i menighetens liv. Det er et av kirkens fremste kulturelle varemerker. Med den store spennvidden orgelet har når det gjelder klang, har det vist seg velegnet til en lang rekke musikalske oppgaver. Orgelet alene kan uttrykke en stor musikalsk variasjon.

Et orgel blir tilpasset rommet det skal stå i, og er således ikke et masseprodusert instrument. Orgel blir bygget svært forskjellig med hensyn til stemmer, klangfarge og dynamisk spenn. Instrumentet skal egne seg til liturgisk bruk. Det skal støtte menighets sangen og dekke ulike behov for akkompagnement.

Ved at stadig flere stilarter får komme til uttrykk i kirkerommet, blir det i økende grad brukt andre instrument enn orgel ved gudstjenester, kirkelige handlinger og konserter. Disse instrumentene blir brukt både i samspill med orgelet og istedenfor orgelet.

Gjennom historien har det i kirken vært ulike holdninger til bruk av forskjellige instrument i kirkerommet. Denne planen legger til grunn at alle instrument kan brukes. Det er viktig å kunne velge et musikalsk verktøy som gir musikken karakter og troverdighet. Til dette trengs velfungerende instrument.

Alle instrument trenger vedlikehold for å fungere godt. For å holde kvaliteten oppe er det nødvendig med en plan og budsjettmidler for regelmessig vedlikehold.

Rekruttering, bemanning og arbeidsforhold

Planmessig rekruttering av medarbeidere til kirkemusikeryrket er en stor utfordring for Den norske kirke. Kirkens kulturmelding råder "...at alle landets kirkemusikere blir pålagt å ha minst en orgelelev" ("Kunsten å være kirke", 2005, s. 209). Ansvar for rekruttering ligger både hos kirkemusikere, menighetsråd, fellesråd og sentrale kirkelige organ.

Lokal rekruttering handler om målrettet arbeid mellom barn og unge. Det største rekrutteringsgrunnlaget for kirkemusikere er deltagelse i kirkelige aktiviteter, og da oftest gjennom kontakt med kirkemusikk. Undervisning i klaver- eller orgelspill er fremdeles en vanlig inngang til kirkemusikeryrket. Men deltagelse i kor og ulike instrumentgrupper i og utenfor menighetsarbeidet er

også mulige veier inn til interesse for kirkemusikk som fag.

Kirkerommet er blant de mest attraktive konsertlokalene vi har.

kapittel 3

Kirkens arbeid med trosopplæring er et sted der unge mennesker kan finne sin plass i et kirkemusikalsk arbeid. Her er det ikke bare kirkemusikeren som har en oppgave. Alle kirkelige ansatte må samhandle med samme mål for øyet. Initiativ til opplæring og rekruttering trenger oppmuntring og oppfølging av arbeidsgiveren, gjennom tilrettelegging der det blir tatt hensyn til lokale forhold. Dette er fellestrådet sitt ansvar.

La barn og unge øve på kirkeorgelet.

Her er det viktig med respekt for kompetanseområde og grenser hos den enkelte kirkemusikeren.

Samarbeid med skoler og kulturskoler er viktig i rekrutteringsarbeidet. Fellestrådene og menighetsrådene må legge til rette for at kirkeorgelet kan brukes til øving også av barn og unge. Det er en sterk motivasjonsfaktor at unge orgelspillere får mulighet til å bruke orgelet i kirken og blir oppmuntret til å spille på konserter og gudstjenester. Kontakt med andre unge med den samme interessen virker og motiverende. Regionale orgelklubber og kurs for unge orgelspillere er gode tiltak. Om ikke de unge orgelspillerne ender opp som kirkemusikere, gir kontakten med orgelet og kirkemusikken en egen erfaring og et spesielt forhold til kirken.

Bemannings situasjonen handler også om å ta vare på kvalifisert arbeidskraft. Kirkemusikeryrket skal ha gode rammevilkår og stillingsstørrelser som motvirker at kirkemusikere slutter i tjenesten og går over i annet arbeid. Kirkelige arbeidsgivere har ansvar for å gjøre kirken til en attraktiv arbeidsplass ved å tilby gode arbeidsforhold, etterutdanning og annen faglig utvikling, og økonomi til den kirkemusikalske virksomheten.

Utfordringer

- Arbeide for å øke rekrutteringen til kirkemusikertjeneste lokalt.
- Legge til rette for at kirkemusikere og frivillige i kirkemusikalsk tjeneste kan gjøre sitt beste innenfor virksomheten i menigheten.
- Opprette kirkemusikkutvalg i soknet.
- Drøfte om det er god balanse mellom vokal- og instrumentalmusikk i konserter, gudstjenester og kirkelige handlinger.
- Legge til rette for at også andre instrument enn orgelet får plass i kirkerommet.

KIRKEMUSIKK I PRAKSIS - LOKALT PLANARBEID

4.1 INNLEDNING

Forslaget til lokal kirkemusikkplan som blir presentert her, er et forslag som inneholder et bredt spekter av aktiviteter. Hver enkelt menighet lager plan ut fra sine ressurser og prioriteringer. Dette forslaget er tenkt som hjelp i det lokale planarbeidet og er derfor mer omfattende enn det den lokale planen blir. Forslaget er sortert etter denne strukturen: målsetting, viktige spørsmål og lokale tiltak. Denne disposisjonen er tenkt som hjelp i prosessen med å lage planer lokalt. Underpunktene viser til tilsvarende punkt i kapittel 3 i planforslaget.

Vakkert samspill i kirken.

Kirkeloven § 9, 2. ledd, forutsetter at menigheten har sin egen, lokale plan for kirkemusikk. Før en slik lokal plan blir utarbeidet, må man kartlegge hva slags kirkemusikalsk arbeid som allerede finnes i menigheten og hvilke ressurser som finnes eller som kan være tilgjengelige.

Det kan være nyttig å spørre: hva har vi av kirkemusikalsk arbeid som kan legges inn i planen? Hvilke deler av virksomheten ønsker vi å utvide, eventuelt redusere? Hva kan realiseres på kort sikt, og hva må vi ha et lengre tidsperspektiv på? Et aktivt kirkemusikkarbeid vil trolig øke behovet for frivillige medarbeidere og gjør det nødvendig å tenke igjennom stillingsressursene.

Dersom menigheten ønsker å bygge opp et omfattende korarbeid, kan det i samråd med kirkemusikeren bli nødvendig å hente inn eksterne krefter, for eksempel korledere.

Ulike ansvarsnivå

- Menighetsrådet har ansvar for å innarbeide og utvikle kirkemusikken i soknet (§ 9 i kirkeloven).
- Kantoren leder de kirkemusikalske aktivitetene i menigheten og skal være med på å forvalte og levendegjøre tradisjonelle og nye kirkemusikalske

verdier. Han eller hun skal og bidra til bredde og kvalitet i det kirkemusikalske arbeidet i soknet og har medansvar for å rekruttere, utruste og rettlede frivillige medarbeidere (fra tjenesteordningen).

- Fellesrådet har arbeidsgiveransvar og forvalter dermed en viktig ressurs i det kirkemusikalske arbeidet. Gjennom ansvaret for overordnet mål og planer har fellesrådet også søkelys på kirkemusikken i kirken.
- Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige livet i menigheten og fremme samarbeidet mellom menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper i bispedømmet (§ 23 i kirkeloven).
- Kirkerådet og Kirkemøtet forbereder og vedtar strategier for det kirkemusikalske arbeidet på nasjonalt nivå.

Tverrgående perspektiv

De tverrgående perspektivene nedenfor er med i alt arbeid i Den norske kirke og må prege det lokale planarbeidet:

- menneskeverd og menneskerettigheter,
- kjønn og likestilling,
- kulturelt mangfold og urfolks rettigheter,
- kontakt og samarbeid med andre kirker,
- tilrettelegging for og inkludering av mennesker

med fysiske funksjonshemninger og med utviklingshemninger,

- rekruttering og frivillig tjeneste,

Hovedmål

Hovedmålene for kirkemusikken kan for eksempel uttrykkes slik:

- Musikken skal invitere til refleksjon rundt kristen tro, både ved å styrke og å utfordre.
- Kirkemusikken i vår menighet skal gi relasjonene mellom Gud og mennesker kunstneriske uttrykk.
- Kirkemusikken i vår menighet skal ha som mål å styrke båndene mellom innbyggerne i soknet og egen kirke.

4.2 GUDSTJENESTER OG KIRKELIGE HANDLINGER

Forslag til mål

- Musikken i gudstjenestene og kirkelige handlinger skal inspirere til deltagelse og engasjement.
- Musikken i gudstjenesten skal fremme salmesangen i menigheten.
- Musikken skal tilføre gudstjenesten en kunstnerisk og estetisk dimensjon.
- Menigheten skal legge til rette for at alle som kommer møter et musikalsk uttrykk som de er

fortrolige med. Musikken skal være bærer av nyskapning og tradisjon.

Viktige spørsmål

- Hvordan kan man ta vare på det kirkemusikalske arbeidet ved forberedelser og gjennomføring av gudstjenester?
- Hvordan kan man ta vare på kontakten mellom pårørende og kirkelige ansatte på best mulig måte i forbindelse med kirkelige handlinger?
- Hvordan kan man legge til rette for at menighetens egne sang- og musikkressurser får utfolde seg i gudstjenestelivet?

Tiltak

- Utarbeide helhetlige planer for gudstjenestelivet i menigheten.
- Sikre gode rutiner for å opprette tidlig kontakt mellom de ansatte og pårørende eller brudepar.
- Sikre god kommunikasjon mellom de ulike musikkmiljøene i soknet. Det kan være aktuelt å opprette musikkutvalg for å koordinere de forskjellige musikalske ressursene i menigheten.

4.3 KORVIRKSOMHET

Forslag til mål

- Menigheten skal legge til rette for korvirksomhet

- Kirkens kor og andre kor i lokalsamfunnet skal jevnlig ta del i kirkelige aktiviteter.
- Kirkens kor skal være åpne fellesskap, med rom for vekst og utvikling.
- Korvirksomhet skal brukes som en del av trosopplæringen i soknet.

Viktige spørsmål

- Hvordan kan man finne gode samarbeidsformer med kor i lokalsamfunnet?
- Hvilken type kor trenger menigheten, og hva er det mulig å få til?

Tiltak

- Se på hvilke ressurser som finnes når det gjelder korledelse, både frivillige og ansatte
- Lage en plan for hvordan kor kan være med i kirkelige sammenhenger
- Ta initiativ til å starte kor når forholdene ligger til rette for det

4.4 SAMARBEID MED HJEMMET

Forslag til mål

- At kristen sang og musikk blir en naturlig del av livet i hjemmet
- At samarbeidet mellom kirken og hjemmet styrkes

Viktige spørsmål

- Hvordan kan man sette i gang samarbeidsopplegg rundt høytider?
- Hvordan kan barn involveres i både forberedelser og gjennomføring av gudstjenester?
- Hvordan kan man formidle sangleden og sangskatten?

Tiltak

- Tiltakene må sees i sammenheng med lokale planer for trosopplæring og samarbeidet kirke – hjem.

4.5 SAMARBEID MED BARNEHAGE, SKOLE OG KULTURSKOLE

Forslag til mål

- At barnehagen, skolen og kulturskolen skal oppleve kirken som en god samarbeidspartner og en arena for musikalsk utfoldelse
- At barn skal bli glade i sang og musikk

Viktige spørsmål

- Hvordan kan man få i stand samarbeidsopplegg rundt høytider?
- Hvordan kan man skape interesse for orgelet?
- Hvordan kan barn involveres i både forberedelser og gjennomføring av en enkel gudstjeneste?

- Hvordan kan man formidle sangleden og sangskatten?
- Hvordan kan man i samarbeid med skoler arbeide med bibelfortellinger?

Korsang er et kjerneområde i det kirkemusikalske livet i soknet.

- Hvordan kan man oppmuntre til samarbeid om konsertvirksomhet?
- Hvordan kan man organisere et tilbud om undervisning?

Tiltak

- Kirkemusikeren er med i undervisningen på skolen eller i samlingsstunder i barnehagen og er ansvarlig for innlæring av sanger som er aktuelle for høytidene.
- Barna får omvisning i og rundt orgelet. Kirkemusikeren demonstrerer instrumentet, og man synger salmer eller sanger som passer.
- Øve inn og bruke bibelspill og barnemusikaler som er skrevet over kjente bibelfortellinger.
- Kulturskolen legger til rette for konsertvirksomhet med egne elever.
- I tillegg til undervisning kan en hjelpe til med å produsere god, skriftlig informasjon om opplæring, om videreutdanning og om yrket som kantor.
- Undersøke om det er mulig med nye samarbeidstiltak.
- Kirkemusikerene legger til rette for samarbeidstiltak med skolen innenfor rammen av Den kulturelle skolesekken.
- Samarbeide med kulturskolen om orgelundervisning.

4.6 INSTITUSJONER

Forslag til mål

- At mennesker som ikke selv har mulighet for å komme til gudstjenester og konserter i kirken, skal få tilbud om hjelp til å delta.
- Regelmessige tilbud om samlinger med sang og musikk på institusjonene i sognet.

Viktige spørsmål

- Hva er de lokale behovene?
- Hvilke ressurser er tilgjengelige?

Tiltak

- Lage plan sammen med diakonitjenesten om gjennomføring av tiltak
- Ta initiativ til et samarbeid med lokale helseinstitusjoner, med tanke på å bruke kirkemusikk som behandling og lindring.

4.7 KONSERTER

Forslag til mål

- Gjennom konsertvirksomhet skal vi nå et bredt publikum.
- Gjennom ulike typer av konsertprogram vil vi vise mangfoldet i kunstneriske uttrykk.

Viktige spørsmål

- Hvordan kan man gjøre de ulike konsertarrangørene oppmerksomme på at vår kirke kan brukes som konsertlokale?
- Hvordan kan rutinene for konsertvirksomheten gjøres klare og forståelige?
- Hvordan kan man få finansiell støtte til konserter og bruke støtteordningene?

Tiltak

- Orienter seg om hvordan man kan få til et regionalt samarbeid om konsertvirksomheten i regionen.
- Søke samarbeid med musikere, både profesjonelle og amatører.
- Lage brosjyre hvor en presenterer regler for utleie av kirken.
- Lage oversikt over aktuelle støtteordninger.
- Utarbeide eget budsjett for konsertvirksomheten.

4.8 INSTRUMENT OG BEMANNING

Forslag til mål

- Menigheten skal ha egnede og funksjonelle instrument med høy kvalitet.
- Menigheten skal ha kompetent arbeidskraft til å realisere fastsatte planer og mål.

Viktige spørsmål

- Er det behov for fornyelse eller vedlikehold av instrumentene i kirken?
- Trengs det mer personale til å ta seg av ledelse og utøvelse innenfor kirkemusikkfeltet?
- Er utgiftene til den kirkemusikalske virksomheten innarbeidet i soknets budsjett?

Tiltak

- Utarbeide handlingsplaner og informere om behov for nye innkjøp eller restaurering av instrument.
- Arbeide for gode avtaler for vedlikehold på instrumentene.
- Fremme god dialog med kommunen når det gjelder løyve til kirkelig virksomhet.
- Rekruttere både frivillige og nye arbeidssøkere i tråd med vedtatte satsningsområder.
- Utarbeide en plan for gjennomføring av kompetanseøkende tiltak.
- Arbeide for at ansatte og frivillige får mulighet til å være med på kurs og konferanser hvor aktuelle tema blir tatt opp.

KYRKJEMØTET SITT VEDTAK (2008)

1. Kyrkjemøtet vedtek ”Plan for kyrkjemusikk” i Den norske kyrkja. Planen blir gjort gjeldande frå 01.01.09.
2. Kyrkjemøtet vil understreke at planen legg eit særleg ansvar på arbeidsgjevar for stillingsstorleik, prioriteringar og økonomiske ressursar til det kyrkjemusikalske arbeidet.
3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet og bispedømeråda arbeide for stillingsressursar innan kyrkjemusikk på sentralt og regionalt plan, og å bidra til fagutvikling av kyrkjemusikken i sokna på linje med det arbeidet som i dag blir gjort innan diakoni og kyrkjeleg undervisning.

NYE PLANER I KIRKEN

Innledning

Kirken forvalter et to tusen år gammelt budskap. Kristendommen har en over tusenårig historie i vårt land og er innvevd i historien til både det norske og det samiske folk, om enn på ulik måte. Kristen tro og tradisjon er gjennom ulike kulturuttrykk ført videre fra generasjon til generasjon i en pågående prosess. Gjennom dette lar det opprinnelige og bestandige seg avspeile i det tids- og stedbundne.

Slik er Gud til en hver tid å finne for det enkelte mennesket og i menighetens fellesskap, der Ordet forkynnes og sakramentene forvaltes.

Oversikt

Slik livsforhold og kulturelle uttrykk er i forandring, slik er også kirken i en kontinuerlig utviklingsprosess. Nye tider medfører nye utfordringer og nye muligheter. Nå, ved begynnelsen av det 21. århundret, pågår flere store reformprosesser i Den norske kirke. Forholdet mellom kirken og staten er i endring, og i 2011 vil sannsynligvis en revisjon av gjeldende gudstjenesteordning være innført. Tidlig i 2009 forelå Plan for kirkemusikk. Trosopplæringsreformen vil gå inn i en ny fase når Plan for trosopplæring vedtas av Kirkemøtet. Plan for diakoni,

som Kirkemøtet vedtok i 2007, er den første i rekken av disse nye planene. Kirkemøtet har også bedt om at det utarbeides en Plan for Samisk kirkeliv.

Visjonsdokument og rullerende oversikt over satsingsområder for Den norske kirke vedtas også av Kirkemøtet. Dette er retningsgivende for prioriteringer og tilnærming til arbeidet lokalt, regionalt og sentralt.

Formell forankring

Liturgi som norsk lov

Ved kronprinsregentens resolusjon av 26.10.1990 ble kongens myndighet etter grunnloven § 16 til å fastsette liturgier for bruk i Den norske kirke delegert til Kirkemøtet. Ved samme resolusjon fikk Kirkemøtet også delegert myndigheten til å fastsette tekstrekker og prekentelekster. I 2006 ble myndigheten til å godkjenne alle gudstjenestelige bøker i Den norske kirke delegert til Kirkemøtet. Det gjelder blant annet myndighet til å godkjenne salmebok til bruk i Den norske kirke

Planer og programmer

Kirkemøtet har mandat til å fastsette retningsgivende planer for bl.a. kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk (kl § 24b). Menighetsrådene i Den norske kirke har ansvar for at kirkelig undervisning,

kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i soknet (kl § 9 - 2. ledd).

De sentrale planene er å forstå som rammer for menighetsrådets virksomhet. Planlegging, tilrettelegging og gjennomføring må skje innenfor rammen av den sentrale planens bestemmelser og retningslinjer. Menighetenes planer må være tilpasset menighetens rammefaktorer.

Planforståelse

De sentrale planene som Kirkemøtet vedtar fastsetter mål for de ulike områdene, gir oversikt over innsatsområder, beskriver faglig innhold og gir forslag på ulike arbeidsmåter (metoder). For at disse planene skal kunne operasjonaliseres, må menighetsrådet fortolke målene og planlegge sin virksomhet slik at målene kan nås. Planene må videre sees som virkemidler i forhold til kirkens visjon: I Kristus, nær livet - en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Nye muligheter

Det nye planverket er arbeidsredskaper som gir menigheten nye muligheter til å utvikle og fornye sin virksomhet. Sammen med gudstjenestereformen representerer planene kjerneområder som til sammen

er konstituerende for menighetens liv og virke. Det er en forutsetning at arbeidet med den enkelte planen og planene som helhet skjer i dette helhetsperspektivet. Slik den enkelte planen må ses i forhold til de andre, må de nye planene også ses i forhold til lokale planprosesser og den enkelte menighetens erfaring med gudstjenestearbeid, diakoni og trosopplæring. Det er en forutsetning at planarbeidet reflekterer behov på stedet, kultur og egenart. Forholdene er forskjellige fra sted til sted. Menighetene er involvert i de pågående reformprosessene på ulike måter og i ulik grad. Noen har både diakon, kateket og kantor, mens andre har problemer selv med å få ansatt en prest. En del steder er det lett å mobilisere til frivillig innsats, andre steder er det tyngre. For at ikke virksomheten i menighetene skal bli fragmentert er det nødvendig at de ulike planene sees i sammenheng. Planene må være et ledd i en samlet strategisk tenking rundt menighetsutvikling. De nye planene gir fornyede muligheter til å nå lenger ut.

De angår hele menigheten, både menighetsråd, ansatte og frivillige arbeidslag. En helhetlig tilnærming til planarbeidet forutsetter at flest mulig blir involvert i systematisk og kreativ jobbing.

For alle menigheter vil det være en utfordring å utvikle og ta vare på det enkelte planområdets egenart, samtidig som en tenker helhetlig. Å se helheten, men samtidig våge å prioritere, kan være like vanskelig som det er nødvendig.

Planarbeidet anbefales fulgt opp av et enkelt rapporteringsredskap. Til sammen er planarbeid og rapportering gode hjelpemidler som høyner bevisstheten, gir rom for faglig refleksjon og viser hvor det er behov for eventuelle endringer. Ved skriftliggjøring kan denne type verktøy også gi hjelp til å gjøre taus kunnskap tilgjengelig.

Framtidsperspektiv

Både sentralt og lokalt står kirken overfor et kontinuerlig fornyelsesarbeid med stor vekt på å innarbeide planene lokalt. Kirkerådet vil bl.a. utarbeide en veileder om lokalt utviklingsarbeid. Det tas videre sikte på å utarbeide elektronisk rapporteringsverktøy.

Kirkemusikken forener et åndelig og et musikalsk siktemål. Kirke-
musikken tolker og formidler kristen tro. Den er menighetens felles
svar på Guds tale til oss, og støtter og gir næring til det åndelige livet i
menigheten.

Kirkemøtet vedtok i 2008 for første gang en plan for
kirkemusikk. Planen går inn i en serie planer og reformer
vedtatt av Kirkemøtet. Samlet legger disse til rette for en
helhetlig lokal strategi.

Hovedformålet med Plan for kirkemusikk er å styrke og
sikre det kirkemusikalske livet i menighetene og kirkens
formidling av tradisjonell og ny kirkemusikk.

Planen er retningsgivende for arbeidet med kirke-
musikk i menighetene. Dette er en rammeplan som gir
menighetene et verktøy til å utarbeide en lokal kirke-
musikkplan.

Planen vender seg i første rekke til dem som har ansvar
for kirkemusikk lokalt, særlig til menighetsråd, fellestråd
og tilsatte innen kirkemusikk, frivillige medarbeidere og
andre som er opptatt av musikklivet i kirken.

ISBN: 978-82-7545-078-2

gjennom livet

